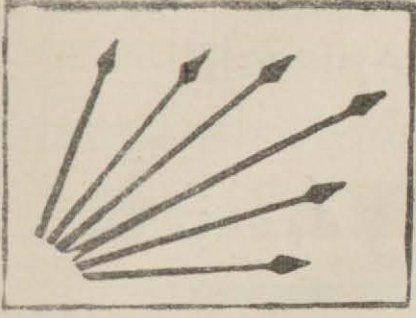

Aydin

ÜÇÜNCÜ YIL
No : 632
PERŞEMBE
14
Eylül 1939

İdare yeri
Aydın
C. H. P.
Basımevi

Sayısı : 100 Para

PAZARTESİDEN BAŞKA HER GÜN ÇIKAR SIYASI HALK GAZETESİ

Sayısı : 100 Para

Parti müstakil grubu

Hükûmetin takip ettiği siyaseti tamamiyle tasvip etti

Ankara, 13 — C. H. P. müstakil grubu reisliğinden:

C. H. P. müstakil grubu 13 eylül 1939 tarihinde saat 15 de reis vekili Ali Râna Tarhanın reisliğinde toplanarak başvekilin meclisteki beyanatını ve

Parti meclis grubunda hariciye vekili tarafından izah olunan harici siyaset hakkında müzakere edilmiş ve bu siyaseti tamamiyle tasvip etmiştir. İctima saat 19,30 da nihayet bulmuştur.

Anadolu ajansının bir tekzibi

Ankara, 13 — Bazı ecnebi mahfillerde Türkiye ile Almanya arasında bir ademi tecavüz paktı hazırlandığı hakkında bir şayia çıkmıştır.

Yaptığımız tahkikatta böyle bir şeyin mevcut olmadığı anlaşılmıştır. a. a.

Yunanistanda

Zirai faaliyet artırılıyor

Atine, 13 — Başvekil Metak-sasın, Yunan topraklarının daha geniş mikyasta ekilmesi hakkındaki beyanatı derin akisler uyandırmıştır.

Harbiye nezareti müsteşarı, bahçesi olan kıtaata emir vererek bahçelerinin daha geniş surette ekilmesini bildirmiştir.

Pariste

Bir harp konseyi toplandı

Paris 13 — İngiliz baş vekili Çemberlayn, tertip ve tanzim nazırıyla İngiliz baş kumandanı, Fransız baş vekili Dalad-ye ve Fransız baş kumandanı ceneral Gamlenin iştirakile yük sek konsey toplanmıştır. Fransız baş vekâletinin tebliğinde:

Fransa ve İngilterenin bütün kuvvet ve kaynakları empoze etmek hususunda kati kararlar verilmiştir.

Topraklarının düşman istilâsına karşı bütün mevcudiyetle-rile çalışacakları ve kahramanca harp eden Polonyaya karşı ellerinden gelen bütün yardımı yapmağa azmetmiş oldukları bildirilmektedir.

Paris 13 — Fransız gazeteleri, Fransada İngiliz baş vekili milli müdafaa nazırı ve Fransa başvekil hariciye nazırı ve baş kumandan Gamlen arasında yapılan konseyin içtimai münasebetiyle Fransa ile İngiltere arasında her sahada mevcut sarsılmaz tesanüü bir kere daha tebarüz ettirmektedirler.

Polonya orduları

Lodzu geri aldılar. Bütün cephelerde Alman taarruzu bocalamağa başladı

Ankara 13 — Dün gece yarısından bu gün saat 12 ye kadar alınan haberlere göre vaziyet:

Garp cephesinde:
Fransız umumî karargâhının resmi tebliğinde

Sarın doğusunda 20 kilometrelik bir cephede ilerleme hareketinin devam ettiği ve Almanların bilhassa topçu kuvvetlerinin şiddetli mukabelede bulunduğu bildirilmektedir.

Şark cephesinde:
Bu sabah neşrolunan Polonya umumî karargâhının resmi harp raporunda:

Dün Alman radyoları tarafından alındığı bildirilen Lodz şehrinin Polonya kıtaatı tarafından geri alındığı ve Pozan ve Pomzede irtibatı kesilen iki Polonya fırkasının Polonya ordusuyla yeniden irtibatı tesis eylediği, ve diğer cephelerde Alman ileri hareketinin durdurulduğu bildirilmektedir.

Ankara 13 — Bu gün saat 13 den 17 ye kadar alınan haberlere göre vaziyet:

Alman orduları baş kumandanlığının tebliğinde:

Şimal ve cenup kuvvetleriyle Şark ordusu 12 eylül günü düşmanın seri imhasına devam ettiği, süratli motorlu kıtaların Roda kadar geldiğini ve Rodun cenubunda çember içine alınan Polonya gurubunun artık mevcudu olmadığını ve birçok esir ve malzeme alındığını ve Kutno civarında muhasara edilmiş 5 piyade fırkasıyla iki sivari livasının cenube doğru çemberi yarma hareketlerinin akim kaldığına mukabil bir Londra tel-graflı vaziyeti şöyle izah etmektedir.

Puznanda bulunan Polonya kıtaları Polonya kuvvetleriyle irtibatı temin etmiş ve bu haber Varşova resmi tebliğinde de teyit edilmiştir.

Puznan ordusu Şark istikametinde Almanlarla bir kaç kere çarpıştıktan sonramuntazam bir ricat hareketi yaparak Varşovanın cenubu ile temas etmiş ve Lodzu istirdat etmeğe mnavaf fak olmuştur.

Varşova ordusu da muvaffakiyetle necicelenen bir kaç kiş hareketi yapmıştır.

Dğer bütün cephelerde Almanlar muvaffak olamamışlardır.

Hava kuvvetlerinin hareketi, verdikleri ağır zayıttan dolayı mahsus derecede azalmıştır.

Varşova etrafındaki harp mntakalarında dün nisbi bir sükün içinde geçmiştir. Varşova etrafındaki Polonya kuvvetleri Varşova garnizonunun da iştirakiyle motorlu kıtalarla birlikte bir kaç hücum yapmış ve 3 Alman tankı tahrip edilmiştir.

Garp cephesinde:
Bu sabahki Fransız umumî karargâhının resmi tebliği:

Gündüz iki taraf hava kuvvetleri büyük faaliyet göstermişlerdir. Gece de Alman topçusunun mukabelesiyle geçmiştir.

Havas ajansı da şu haberi vermektedir.

Ren ile mozel arasında yapılmakta olan hareketin 20 kilometre uzunluğunda bir bölgede devam ettiği ve bu hareketin ileride yapılacak hareket için bir temizleme olduğunu bildirilmektedir.

İsviçre gazeteleri

Almanların Polonyada ağır zayıata uğradıklarını yazıyorlar

Viyanada hastaneler, mektepler yaralılarla dolu

Paris, 13 — Emin bir kaynaktan İsviçreden şu haber verilmektedir.

Almanlar Polonyada ağır zayıata uğramışlardır. Zayıat miktarı neşredilen rakamların fevkindir. Ölümlerin ve yaralıların miktarı askeri makamlar tarafından neşredilen rakamların o kadar üstündedir ki doktorlar, hasta bakıcılar kâfi gelmediğinden bir çok yaralıları bakımsızlıktan ölmektedir. Polonyalı esirlerin az miktarda olması, Polonya ordusunun ne kadar şiddetli mukavemet ettiği

gine delildir. Viyanada hastaneler, mektepler cepheden gelen askerlerle doludur.

Neşredilen bir tebliğde bir tedbir olmak üzere kur'a efradının muayene tarihlerinin ileri alındığı bildirilmektedir.

Yolunu şaşırın bir Alman tayyaresi

Bern, 13 — Bir Alman tayyaresi İsviçrenin Sakhov mntakası üzerinde uçmuş ve hava toplanının ateşi üzerine Almanya istikametinde kaybolmuştur.

Almanlar Garp mntaka-sında şehirleri boşaltıyor

Bu şehirlerin halkı üç gün üç gece yol yürüdü

Amsterdam, 13 — Matedori gazetesinin aldığı habere göre: Batı Almanyadaki şehir ve köylerin tahliyesine devam edilmektedir. Sarbruk boşaltılmıştır. Şimdi sıra Ahen ve civar şehirleri gelmektedir. Bu şehirlerin tahliyesi muhtemel olarak çarşamba günü yapılacaktır.

Tahliye edilen yerlerden yaya giden halk ancak 15 kiloluk bir torba nakledebilmektedirler. Bavul nakli yasak edilmiştir.

Sarbruklulara gelince: 3 gün 3 gece elbiselerini çıkarmadan yürümüşlerdir. Ahene bir çok yaralı gelmektedir. Sivillere yalnız bir hastane kalmıştır.

İzmir - İstanbul

Arasında vapur seferleri yeniden başladı

İstanbul, 13 — İki haftadan beri yapılmayan İzmir - İstanbul vapur seferleri yeniden başlamıştır. a. a.

İngilteredeki Almanlar

Mallarının müsadere olduğu hakkındaki Alman propagandasını tekzip ediyorlar

Londra, 13 — İstihbarat nezaretinden:

İngilterede bulunan Almanların tevkif ve mallarının müsadere edildiği Alman neşriyatı yalandır.

İngilterede bulunan Almanların büyük bir kısmı harp başlamadan İngiltereden ayrılmışlardır. Kalanlar da milli emniyet endişesiyle tevkif edilmişlerdir. Bunlar mahkemeye müracaat edebilirler. Eya ve malları müsadere edilmemiştir.

Amele postaları

Paris mahallelerinde siperler kazıyorlar

Paris, 13 — Askerleştirilmiş bir çok amele postaları Paris mahallelerinde yeni sistem siperler kazmağa başlamıştır. Bu siperler halk için sığınak vazifesi görecektir. a. a.

Finlandiya

Demir ve odun ihracını yasak etti

Helsingfors, 13 — Finlandiya hükûmeti hususî bir müsaade olmadan demir ve odun ihracını yasak etmiştir. a. a.

Amerikada bitaraflık ka-nununun ilga edileceği muhakkak görülüyor

Vaşington, 13 — Bitaraflık kanununun aleyhtarlarından biri, silâh ambargosunun kaldırılması hakkına verilecek reylerin ne olabileceği hakkında Havas ajansı muhabininin sualine cevap olarak,

Bu neticenin Ruzvelt için müsait olacağı kanaatini göstermiştir. a. a.

Leh mukavemeti

Almanları fena halde sinirlendirdi

Evdeki pazar çarşıya uymayınca askeri olmayan köy ve kasabalara da saldırmaya karar verdiler

Berlin 13 — B. N. D. ajansı Führerin umumî karargâhından bildiriyor:

Alman ordusu başkumandanlığı Polonyada tatbik edilen harp plânını değiştirmeğe ve leh kumanda heyeti, çeteler teşkil etmek suretiyle Alman ordusunun gerilerini tazyik etmekte ve bu suretle sivil halk arasında tahrikât yapmakta olduklarından leh mukavemetini

kati olarak kırmağa karar vermiştir.

Buna binaen Alman baş kumandanlığı leh kıtaatının hezimetine imkân verecek her türlü vesaiti kullanmaları için ordulara emir vermiştir.

Bu tedbirlerin mesuliyeti Alman baş kumandanlığına değil Leh hükûmetine ve Leh kumandanlığına terettüp etmektedir.

Köylük konuşmaları :

Mahkeme ve adliye

Dairelerinde alınan harçlar

Köylümüze geçen yazılarımda adliyenin işleyişi, kuruluşu yönünden kısa da olsa birazcık bilgi verebilmişim. Bu bilgileri biraz daha bütünleyebilmek ve çok kere görüldüğü üzere köylüyü bilgisizliği yüzünden paraca zarara ve boşuna uğraşmalara sokmamak için duruş yapmak zorundayım.

Bazı ceza davaları vardır ki, bunları her yurddaş müddeiumumiye gitmeden kendisi kovayabilir. Bunlar Türk ceza muhakemeleri usulü kanununun 344 maddesindeki 8 maddede toplanan suçlardır. Bir de yurddaşlar şikâyet etmedikçe yani müddeiumumiye yazılı istida vermedikçe müddeiumuminin dava açmayacağı bazı işler vardır. Bunları ayrı ayrı geçen yazılarımda göstermişim. Bu gibi işlerde her yurddaş muhakemeye gelmek, mahkemede bulunmak zorundadır. Mahkemeye gelmese davası kendiliğinden düşer. Artık bir daha bu işten dava açamaz.

Peki amma davadan vaz geçmekle ne olur?

Suçlu ile davacı aralarında uyuşurlar. Mahkemede (Sayın hâkim biz davamızdan vaz geçtik, aramızda anlaştık, sulh olduk) derler. Derler amma bunun sonunun ne olacağını bilmeden.

Bu gibi işlerde davadan iki şekilde ve iki vaziyette vazgeçilmektedir.

1 — İşin muhakemesi başla madan.

2 — İşin muhakemesine başlanıp, şahit dinlendikten, keşif yapıldıktan, arama veya muayene gibi adli işlerden sonra.

Bu iki halde harç işiyle karışılır.

Harç nedir?

Bizce harç, devletin teşkilât kurup millet işlerini görmekte olan dairelerinin işlemesinden ötürü aldığı bir hizmet karşılığı paradır. Resimle bunun farkını maliyeciler ayırırlarsa da, millet gözüyle bnnlar arasında ayırtı yapmak da fayda görmüyoruz. Resim, bir hizmet karşılığı alınan bir paradır.

Belediyenin aldığı ışıklandırma temizlik parası bir resimdir. Zira, bu para ile sokaklar temizlenir, caddeler ışıklandırılır.

— Harç, adliye, tapuda, devlet şurasında, noterde hep harç adıyla paralar alınır. Bunların ne diye alındığını soran yok. Bizce, alınmasının sebebi görülen işlerde harcanan zamanın değerlendirme ve devlete, gördüğü çeşitli amme hizmetleri için yeni bir gelir kaynağı bulmaktır.

Bugün adliye harçlarından kısaca söz açacağım :

— Adliyenin, mahkemeye, icra dairesine ait olmak ve notere ait bulunmak üzere alınan harçları vardır. Bu harçlar mahkemelerin;

— Ceza kısmına,

— Hukuk kısmına göre değişir.

— Sizin bir şahıs hakkında

açtığınız bir hakaret davanız var. Suçlusu var. Geldi size yalvardı; yakardı davadan vaz geç dedi. Siz acıdınız davadan vaz geçtiniz. Size henüz celpname gelmedi. O halde davadan nasıl vazgeçeceksiniz?

— Bir istida yazarak. İstida: İş meselâ ceza mahkemesinde olduğu zaman:

Aydın sulh ceza mahkemesine

Davacı: Aydın 11 sayılı sokakta 11 sayılı evde Mehmet Yetgin.

Suçlu: Aydın 18 sayılı sokagında 34 sayılı evde Durmuş oğlu durak.

Suç: Hakaret.

İstidanın yazılış sebebi: Davamdan vazgeçme.

Açtığım hakaret davasından vazgeçtim. Gereğinin yapılmasını dilerim.

16 Pul imza

Bu istidayı götürüp hakime verirsiniz. Mahkemeye gitmeseniz de davanın duruşması görülür. İstidanız okunur ve dava hakiminin kararıyla düşürülür.

— Bu davada şahid dindenmedi. Şu halde adliye harç tarifi kanununun 60 maddesine uygun olan bir hal var. Bu maddede, davadan duruşması başlandıktan önce dava geri alınırsa seksen kuruş harç alınır diyor. Şu halde, davadan vazgeçen bu seksen kuruş harcı yüklenir. Öder.

— Yok eğer şahsi davalar da, muhakeme başlar şahid dinlenir: de sonra duruşma devam ederken davadan vazgeçmek halinde aynı kanunun 58 maddesinin üçüncü bendine göre beş lira harç yüklenir.

Hâkim, kararında bu harçları davadan vazgeçene yükler. Bu adam bu parayı sonra maliyeye öder. Ödemese hakkın da kanunî muamele yapılır.

Eğer, dışarda, yani mahkemeye gelmeden yalvarışa kanarak davadan vaz geçerseniz, sulhdan önce bu parayı alın ki, maliyenin tahsildarı bu parayı sizden istemeğe kalktığında apışıp kalmıyaszınız. Çok görülüyor: (İki kişi aralarında anlaşıyorlar beri taraftaki adam açıkgozdür işin içyüzünü biliyor sizi davadan vaz geçiriyor sonra bakıyorsunuz ki, önce sizi harcı ben veririm diyerek kandırıyor sonra bu parayı sizden isteyen tahsildara, parayı o adam ödeyecek diyorsunuz, tahsildar dinler mi hiç, parayı cayır cayır sizden istiyor. Yapılacak iş, biraz önce dediğim gibi, suçludan; davadan vazgeçerseniz harcını peşinen almanızdır.)

Bu kısa bilgiyi verişden sonra, gelecek yazımda esaslı şekilde cezada ve hukukta harçları ve bu harçları kimin vereceğini yazacağım.

— Dünkü nüshadan devam —

Takas muameleleri

Harici mübadeleatta temayül eylediğimiz takas muamelelerini intizam altına almak, ithalatımızı müşkülata maruz kılan prim yükselmelerine mani olmak ve bunları iç ve dış piyasa icaplarına göre ayarlamak gayesiyle üç büyük millî bankamızın iştirakiyle kuvvetini türk parası kıymetini koruma kanunundan alan bir takas limitet şirketi kurulmuştur. Direktiflerini ticaret ve maliye vekâletine merkez bankamızın mümesselillerinden müteşekkil bir komisyondan almak suretiyle işleyen bu teşekkül pek kısa bir zaman da gerek takas primlerini tanzim gerek başı boş bir halde cereyan eden ve çok defa spekülâtif bir mahiyet alan hareketlere mani olmak bakımından değerli mesaide bulunmuş, prim seviyelerinde mühim sayılacak tenzilat teminine muvaffak olduğu gibi ihracat ve ithalat tacirlerimize de itimat verebilecek emin bir mesnet olmak itibarıyla her tarafta memnuniyet uyandırmıştır.

Zirai mahsullerimiz

Büyük ehemmiyet verdiğimiz meselelerden biri de zirai mahsullerimizin fiyatlarını hakiki piyasa icapları haricindeki âmillerin tesiri altında kalarak düşmekten korumak ve bu suretle bunların değer fiyatlarla satışını temin eylemektedir. Bu hedefe yaklaşmak için bir taraftan ihracat imkânları mevcut oldukça bazı mühim ihraç maddelerimiz için ihracatçıların müşterek ve mütesanit bir surette hareket etmelerini temin edecek tacir birlikleri vücude getirmek suretile fiyatlar makul badlerinde korunmak istenilmiş, inhisarlar umum müdürlüğünün piyasada nazımlık hizmetini görecektir şekilde mübayaatta bulunması, bazı mahallî sıkıntılı vaziyetleri önlemek, üzüm, incir, pamuk bölgelerinde satış kooperatif teşkilatımızın faaliyetleri genişletilerek ortak olmanın müstahsillerin mallarını da toplamak ve bu mallar mukabilinde avans vermek teşebbüsüne girişilmiştir. (Bravo sesleri)

Halen satış kooperatiflerimizin malî bünyeleriyle mütenasip bir surette idare edilen bu ilk hareketi takviye eylemek, bu teşekküllerin ihdas edecekleri senetleri Reeskont muamelesine tabi tutmak suretiyle kendilerine daha geniş bir faaliyet sahası açmak kararındayız.

Son günlerde bazı ihtikâr hareketleri münasebetiyle aldığımız tedbirlerden de bahsedeyim. Üç gün evvelneşrettiğimiz bir tebliğ ile memlekette en az bir senelik ihtiyaçtan fazla işe mevaddı bulunduğunu, zarurî maddelerin hemen kâffesinin ya ihracı men veya lisansa tabi tutulduğunu, ihtikâra teşebbüs edecekler hakkında hükümetin en şiddetli bir surette takibata geçeceğini etraflica efkârı umumiyeye izah eylemiştim.

Mazide hepimizin şahidi olduğumuz ukuatın tekrerrüne firsat ve imkân verilmeyecektir. (Bravo sesleri ve alkışlar)

Şimdiden idarî ve kanunî bütün tedbirlere müracaat edilmiş olmakla beraber bu husustaki mevzuatımızın ikmal ve takviyesi lâzım geldiği neticesine de vardık. Bu maksatla iki kanun lâiyhası bu günlerde yüksek huzurunuzda takdim olunacaktır.

Harici duruma nazaran zirai istihsalî teşvik ve takviye eylemek başlıca meşgalemiz olacaktır. Bütün resmî teşkilatımız bu maksadı temin edecek şekilde tahrir edilmiş bulunmaktadır. Zirai istihsalin inkişafına yarayacak bir tedbir olmak üzere zirai kredi faizlerine ahiren yapmış olduğumuz tenzilatlı da zikreylemek lâzımdır. Ziraat bankasının zirai kredi ve satış kooperatiflerine yüzde yedi buçuk faizle açmakta olduğu kısa vadeli kredilerden istihsale taalluk eden ve takriben on iki milyon liraya baliğ olan kısmının faizleri yüzde 2/25 haddine indirdiği gibi bankanın müstahsile doğrudan doğruya açtığı ve vadeleri beş seneye kadar yükselen orta vadeli kredilerle vadeleri bu beş sene den fazla olan uzun vadeli kredilerin faizleri de yüzde sekiz buçuktan yüzde altıya tenzil edilmiş bulunmaktadır. Bu nisbet yüzde otuza yakın bir ucuzlama demektir. Alınan bu tedbir ile bir taraftan kooperatiflerin himaye edilmesine, diğer taraftan zürrain işletmenin demir başını teşkil eyliyen vasıtalarla teçhizine ve ziraat vekâletinin zirai istihsal programının tabakkuk ettirilmesine daha fazla imkân verilmiş olmaktadır. Zirai kredide faizlerin indirilmesi teşebbüsü zamanında açılan kredilerin kolay işlemesini ve bilhassa formalitesinin az bir mekanizmaya tabi tutulmasını esas şart koyduk.

Bir kısım vatandaşlar ayın başında mevduatlarını geri almak için bankalara müracaata başladılar. Mevduatın çekilme hareketi geçen hafta şayanı ihmal olmayacak bir vüsatte iken üç dört gündenberi evvelâ durgunlaşmış müteakiben tevekküfa yakın bir manzara göstermekte bulunmuştur. Vatandaşlarımızın bankalarımızdaki mevduatları hakkında endişeye düşmeleri için hiç bir ciddi sebep yoktur. Bankalarımız şimdiye kadar muhtelif vesilelerle bünyelerinin sağlamlığını ispat ettikleri gibi halen de bütün talepleri karşılayabilecek bir durumdadırlar. Vadeli mevduatın dahi iadesine devam olunması bunun en yeni ve bariz delilini teşkil eder. Hükümetimiz mevduatın çekilme hareketi karşısında talep edilen mevduatın her halde iade olunmasını en doğru bir yol olarak kabul etmiş ve bu hususta icap eden tertibatı almıştır. (Bravo sesleri, alkışlar.)

Aziz arkadaşlarım,

Zirai istihsal vaziyetimizemin ve sağlamdır. Gıda maddeleri üzerinde her hangi bir sıkıntı varit değildir. Bereketli ve iyi kaliteli bir mahsul yılı idrak etmiş bulunuyoruz. Evvelce de arzettiğim gibi mevcudumuz yıllık ihtiyacımızın üstündedir. İstihsal kudretimiz eski devirlere nisbet edilmeyecek derecede yüksektir. Yalnız son sekiz on yıl içinde ekim sahası asgarî bir hesaplara yüzde otuz, alınan mahsul ise ortalama yüzde 50 60 dır. Bu artış bazı çeşitlerde yüzde yüzü bulmakta ve hattâ

aşmaktadır. Geçen umumî harpten evvel büyük şehirlerimizin ekmek ve un ihtiyacının dışarıdan temin edildiğini hepimiz hatırlarız. Bu gün ise buğday da ihracat edecek vaziyete gelmiş bulunuyoruz. Sekiz on yıl evveline gelineceye kadar yirmi yirmi beş milyon kentali ancak bulabilen buğday rekoltesi bu gün otuz beş kırk milyon etrafındadır ki ihtiyacımızın fevkindedir. Toprak mahsulleri ofisinin silo ve depolarındaki buğday miktarı bir buçuk milyon kentaldır. Köylü ve tüccar elinde de bunun en az iki misli bir stok olmuş olduğunutahmin ediyoruz

Pirinç, harbi umumiden evvel hemen tamamen bir ithal maddesi idi. Bu gün pirinci de ihtiyacımıza yeter derecede yetiştirmektedir. Ve daha fazlasını yetiştirecek vaziyetteyiz.

Şeker, evvelce münhasıran haricîten tedarik ediliyordu. Bugün bunu memleket içinde ve ihtiyacımızın yüzde yetmiş beşi derecesinde yapmaktayız.

Diğer bütün işe ve gıda maddeleri üzerinde de aynı inkişaf ve tezyüdü görmekteyiz. Fındık, kuru üzüm, incir ve emsali gibi bugün esas itibarıyla ihraç ettiğimiz mahsullerimizin en çok kesif ve yüksek kalorili gıda maddeleri olduğunu unutmamak lâzımdır.

Et bakımından da vaziyet müsaait ve emindir. Hayvan miktarı yıldan yıla artmaktadır. Bu artış 929 a nisbetle yüzde kırkı bulmaktadır.

Pamuk ve yünümüz memleket ihtiyacının çok fevkindedir. Bu itibarla yiyim ve giyim maddeleri ihraç hususunda son zamanlarda yapılan takyidat zaruret icabı değil ihtiyat tedbidir.

Aynı mülâhaza ile istihsalî eksiltmemek, bilâkis artırmak için icap eden bütün tedbirleri de almak yolundayız.

Arkadaşlar,

Tatil devresinin en göze çarpan mühim ve sevindirici hâdisesi Türk ordusunun bu sene Trakya mintakasında yaptığı büyük manevralardır. (Bravo sesleri, alkışlar)

Reisicumhurumuz Millî Şefimizin de şeref verdiği bu manevralar Türk milletinin hakikaten göğsünü kabartacak bir intizam ve muvaffakiyetle cereyan etmiş ve Türk kumanda heyetinin olduğu kadar Türk erlerinin de ne azimde ve ne kudrette olduğunu vazıhan göstermiştir. (Bravo sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar)

Bunu huzurunuzda iftiharla ve emniyetle söylemek suretiyle bir vazife ifa ettiğime kanim. (Şiddetli alkışlar)

Keza bu arada yine Türk azmi ile ve eli ile yapılan demiryollarımızın bir merhalesine daha geldik. Şimendifer Erzuruma vardı. (Şiddetli alkışlar)

Aziz arkadaşlarım;

Bugünün en mühim meselelerinden size mülahaten bahsetmiş bulunuyorum. Büyük meclisin işe başlaması bize hem kuvvet hem emniyet verir. Biz o kanaatteyiz ki, bugünkü dünya baidirelerinden Türk vatanını ve Türk milletini ancak sizin isabetli kararlarınız koruyacaktır. (Şiddetli ve sürekli alkışlar)

İKTİBASLAR

Almanyanın yanlış hesabı

Ulusta Ahmet Şükrü
Esmer yazarı

Alman-Sovyet paktının imzasıyla onu takip eden harbin ilânından doğan heyecan yavaş yavaş zail oldukça vaziyet de durulmaya başladı. Anlaşıyor ki Almanyanın başladığı bu Polonya harbi, iki veya üç taraflı bir anlaşmanın tatbikatında ilk hamleyi teşkil etmiyor. Almanyanın mukadderatını idare edenler, Sovyet paktının imzası üzerine karşı tarafın teslim olacağını zannetmişler. Ve yeni bir "Münih", ile Polonya meselesini halledebileceklerini ummuşlar. Karşı taraf nokta nazarında ısrar edip de harp ihtimali belirince, Nazi müttetiklerinden ayrılmıştır. Bununla beraber, Hitler ve arkadaşları, Polonyaya karşı harekete geçtikten sonra da İngilterenin tahahhütlerini ifa edeceğinden şüpheli idiler. Binaenaleyh İngilterenin ve bilhassa Fransanın harbe iştirakleri Nazi partisi liderinin hesaplarını alt üst etmiştir. Almanya bu yanlış hesap yüzünden siyasî yalnızlık içine atılmıştır. O derece ki tarihte bunun bir örneğine tesadüf etmek için üçüncü Napolyon Fransasına kadar geri gitmek lâzımdır. Filhakika bu hükümdar da yanlış hesapları ve beceriksizlikleri yüzünden Fransası siyasî yalnızlık içine atmış ve Prusyanın galebesini temin etmiştir. Bugünkü Almanya da aynı vaziyettedir. İngiltere, Fransa ve Polonya ile harp halindedir. Japonyayı gücendirmiştir. Amerika şimdiden İngiltere ve Fransaya yardım çarelerini düşünmektedir. İtalya iş birliğinden çekiniyor. Sovyetlere gelince; paktın imzasına rağmen, Moskova zimamdarlarının, iki ay evvelisine kadar haklarında söylenen sözleri unutmış olmaları varit değildir. Küçük devletlerin bazıları Alman tehlikesine maruz olduklarından hislerini gizlemektedirler. Fakat bu tehlikeden uzak olanların sempatileri hakkında şüpheye mahal bile yoktur. Hitler ve arkadaşları, ideolojilerini inkâr etmiş adamlar vaziyetinde bütün dünya efkârıumumiyesinin karşısında müttthem vaziyetinde duruyorlar.

Bununla beraber, Nazi zimamdarlarının şimdi harbi kısa kesmeğe çalıştıkları anlaşılmaktadır. Tatbiki düşünülen politika tâbiyesi şudur: Almanya Polonyayı işgal ettikten sonra orada kendi maksatlarına âlet olacak bir hükümet kurarak İngiltereye ve Fransaya sulh teklif etmek. Filhakika harekâtın başlangıcındanberi almanların takip ettikleri politika, böyle bir manevra çevirmek istediklerine şöphe bırakmamaktadır. Krakovi şehri işgal edilir edilmez, almanlar, Pilsudskinin mezarına bir çelen koymuşlar. Şimdi de Pilsudskinin politikasını takip edecek bir Polonya hükümetinin kurulmasından bahsetmektedirler. Malûmdur ki Pilsudski, Polonyanın iki büyük komşusu

Amerikadan dönüş

Atlas denizinde ve deniz tehlikesi

Hulusi Aydınoğlu

— Dünkü sayıdan devam —

Vapurumuz Atlas denizi dalgaları arasında yol alarak rüzgâr ve fırtınalardan dışarıya çıkılmaz oldu. Dışarıya çıkımları kuvveti ile atıyor. Bir tarafta gövertede çıplak çıplak insanların oturduklarını banyo havuzundan çıktıklarını gördüm. Vapurda bir iki yerde sekiz on metre derinlikte sular aktığını ve havuzda yüzmek bilenlerden bir iki kişinin yüzdüğünü seyrettik. Vapurun her tarafını grubumuz saat dokuzdan ona kadar gezdi. Mahsus bir adam terfik ederek birinci kamaralar ve salonlarını, vapurdaki heykelleri, yaldızlı kubbeli çok enteresan tarihî manazarı seyrettik. Sonra da vapurun kahve salonuna geldik. Gece eğlenceleri çalgılar, dans'lar bir bayram gibi idi. Saat onikiye kadar bu eğlenceler danslar devam ediyor şarkılar söyleniyor. İtalyanlardan bir çokları Amerikaya gitmiş şimdi dönüyorlardı.

Vapurda bir çokları ile tanıştık bilhassa Amerikada iki aydanberi oturan dişi Cavit ve hemşiresi Bayan Esma ile yakın akraba gibi olduk. Adana lisesi muallimlerinden B. Saminin vapurda çıkardığı Korsera del türki gazetesini okudukça gülmekten kendimizi alamadık. vapurumuz beş gün süren bir yolculuktan sonra Cebelüttarik müstahkem şehrine geldi. Şehri seyrettik. Buradada gökte yine bir panorama seyrettik. Bir kaç tayyare geceleyin havalanmış. Bunlar İtalyan tayyareleri olsa gerek. İngilizler şehirden bir ateş çıkardılar bu ateş mavi renkte idi. Projektör huzmesi bu tayyareleri takip etti. Pro-

jektörler müteaddit olmalı ki tayyarelerin her iki tarafından ateş vererek tayyareler gittikçe ateş üzerlerinden ayrılmadı. Ve gökte acıip bir manzara husule geldi. Vapurumuz burada pek çok kalmadı hareket etti.

Bir gün sonra bir kaç ada göründü uzunca çıplak bir ada idi Mayorka adası olduğu anlaşıldı. Vapurumuz daha iki gün yol aldı. Atlas okyanosunun ruzgârları şiddetli, fırtınaları yoktu. İki gün evvel vapurumuz Cebelüttarik girmekten evvel tehlike işaretleri vermeğe başladılar. Meğer simit tecrübesi yapılacak imiş. Bu simit t. crübesi pek heyecanlı oldu. Tayyare hava tehlikesi gibi vapurlarda da yolcuların buna alışmaları için vapur batacak olursa nasıl davranacaklarını ve ne gibi çeviklik göstereceklerini ekzersiz yapmak için simit tecrübesi yapılmış. Evvelâ vapur acı acı bağırarak tehlikenin zuhurunu haber verdi. Bana bir korku geldi. Bu sefanın böyle korkulu cefası da olabileceğini düşünerek bu uzun yolculukların maazallah bir tehlike vukuunda kurban gideceği mülâhazaları zihnimi hayli işgal etti. Baylar bayanlar hep birer simit yakalayıp bogazlarına gecirdiler ve hepside göverteye kostular kayıklara can kurtaranlara sarıldılar ben buna kendimce lüzum görmedim. Vapurda kilise itti haz edilen bayanlar salonunda kaldım. Onların hallerini seyrettim. Bu ekzersiz bir saat kadar devam etti. Nihayet ortalık sükûnet buldu. Vapurumuz Akdenizin şimal kısmında Fransa sahillerine yanaştı. Sahilde güzel bir şehir göründü. Bu, Fransanın Kan şehri idi.

Polonya - Almanya davası olmaktan çıkmıştır. Eğer almanlar, Beck ten daha koyu Pilsudski politikası, takip ederek bir Polonya hükümeti kurduktan sonra sulh yapabileceklerine inanıyorlarsa, hesaplarının yanlış olduğunu bir defa daha anlayacaklardır. Çünkü her şeyden önce, Polonya'nın Almanya'ya ilhakı demek olan böyle bir vaziyete sovyetler razı olmayacaklardır. Sovyetler, haklarında husumetten başka bir his beslemeyen bir Polonya hükümetinin yıkılmasına karşı lâkayt kalabilirler. Fakat Polonya'nın Almanya'ya ilhakı mânasına delâlet edecek bir teşebbüs başka bir meseledir.

Bundan başka İngiltere'nin ve Fransa'nın da Polonya'da yapılacak bir emrivakiden sonra sulh yapmaları mümkün değildir. İngiltere ve Fransa, her şeyden evvel, Nazi rejiminin yıkılmasını sulh şartı olarak ileri sürmektedirler. İngiliz gazetele-ri ve İngiliz radyosu bu nokta üzerinde ısrarla durmaktadırlar. Nazi partisinin tahakkümü altında kalacak olan bir Almanya, Avrupa için daima bir tehlike teşkil etmekte devam edecektir. Binaenaleyh mesele Po-

Fakat Avrupa harbi artık bir

* RADYO *

PERŞEMBE 14/9/39

ANKARA RADYOSU
DALGA UZUNLUĞU

1648 m. 182 Kcs. 120 Kw.
T. A. Q. 19,74 m. 15195 Kcs. 20 Kw.

T. A. P. 31,70 m. 9465 Kcs.

12.30 Program

12.35 Türk müziği

Okuyan: Sadi hoşses

Çalanlar: Cevdet kozan Fa-

hire fersan Refik fersan

1 — Bestenigâr peşrevi

2 — Mustafa İzzet efendi - gayriden bulmaz teselli

3 — Bimen şen - bestenigâr şarkı - mızrabı bırak zulfünü sinemde gezindir

4 — Bol ahenk Nuri bey - saba şarkı - neyle zaptetsem.

5 — Şerif içli - saba şarkı - pür zemzem

6 — Halk türküsü - aşık kerem

13.00 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri.

13.15-14 Müzik (karışık program Pl.)

19.00 Program

19.05 Müzik (oda müziği Pl.)

19.30 Türk Tüziği (fasıl heyeti)

20.15 Konuşma

20.30 Memleket saat ayarı, ajans ve meteoroloji haberleri.

20.50 Türk müziği (müşterek ve solo teganni.)

Okuyanlar: Müzeyyen senar Sadi hoşses

Çalanlar: Cevdet kozan Fa-

hire fersan Refik fersan

1 — Kürdilihicazkâr peşrevi

2 — Lemi - kürdilihicazkâr şarkı (Esirindir benim gönlüm.)

3 — Lemi - kürdilihicazkâr şarkı (İsmi ey şuhu sertab)

4 — Osman Nihad hicazkâr şarkı (Akşam güneşi kalkmalı)

5 — Rahmi bey nihavend ş. (Süzüp süzübde ey melek)

6 — Kâzım us - Hüseyini ş. (Saçımdan örüldü)

7 — Kâzım us - Hüseyini ş. (Merhamet kıl)

8 — Halk türküsü (Yakına gel yakına)

9 — Sadettin kaynak muhayyer türküsü (Batan gün)

Müşterek

10 — Sadettin kaynak neza-man görsem onu

21.30 Kokuşma

21.45 Müzik (romanslar)

22.00 Müzik (küçük orkestra) şef Necip Aşkın

1 — Ganglberger - aşk çan-ları

2 — Adolf grunow - Berlin Viyana valsi

3 — Becce - serenad

4 — Fritz rektönwald - grinzinde - potpuri

5 — Rachmaninoff - prelud

6 — Ganglberger - küçük fülüt için konser parçası

7 — Sorge bortkiewicz - gavot

8 — Brahms - Macar dansı No. 17

23.00 Son ajans haberleri, zi raat esham tahvilat kambıyo - nukut borsası (fiat)

23.20 Müzik (cazband Pl.)

23.55 24 Yarınki program.

YURD YAVRULARINA:

Kış yaklaşıyor. Yoksul kardeşlerinizi kışın souktan, hasta olmaktan kurtarmak için eski ELBİSE, AYAKKABI, çamaşırlarınızı Çocuk Esirgeme Kurumuna vermenizizi Kurum saygıyla diler.

HALKEVİ

Bakım Evi Muayene Saatları

Muayene günü	Saat	Doktor arkadaşımızın adı
Pazartesi	3 — 4	Dr. Remzi (Çocuk mütehassısı)
Salı	4 — 5	Doktor Fuat Bayraktar (Cilt hastalıkları mutahassısı)
Çarşamba	2 — 3	Operatör Nuri Erkan
"	3 — 4	Doktor Şevket Gözaçan (Göz hastalıkları mutahassısı)
Perşembe	4 — 5	Doktor Muhsin (İç hastalıkları mutahassısı)
"	5 — 6	Doktor Şevket Kırbaş (İntani hastalıklar mutahassısı)
Cumartesi	2 — 3	Doktor Nafiz Yazgan
"	3 — 4	Doktor Halil Gözaydın

lonya'yı, Çekeslovakya'yı ve şu ve bu devleti değil, Avrupayı kurtarmak meselesidir. İngiltere ve Fransa, harbe girmekten çok çekinmişlerdir. Fakat bir defa girdikten sonra, ne kadar uzun sürerse sürsün ve ne derece ağır fedakârlığa mal olur-

sa olsun, bu gayeyi elde etmeden silâhlarını bırakmayacaklardır.

A. Ş. ESMEER

İmtiyaz sahibi ve Umumî Neşriyat

Müdürü : Etem Mendres

Basıldığı yer

C H P Basımevi

Sağlık Yurdu açıldı

Aydında Hasan efendi mahallesinde sağlık yurdu, şimdilik cerrahi kadın hastalıkları ve rontken servisleri ikmal edilerek açılmış. Hasta kabulüne başlamıştır.

Yurtta birinci sınıf mütabassis doktorlarımız tarafından her türlü erkek kadın ameliyatları ve rontken muayeneleri yapılmakta ve tedavileri fennin son kabul ettiği tıbbi esaslar ve elerkaide dairesinde takip edilmektedir.

6 Ay

Vade ile elbise

Yaptırmak ıstrseniz kadın ve erkek terzisi Muzaffer Eraydına koşunuz

Terzihanemde Sümerbank yerli mallarının hemen en emsalsiz kumaşlarıyla ve 6 ay vade ile bilümüm memurlarımıza elbise yapılmaktadır.

En mutenâ bıçkı dikişle ve en özenişli provalarla müşterilerimizi memnun etmek ısrarındayım.

Memurlarımızın bu fırsattan istifadeye koşacaklarını umarım.

Kadın ve erkek terzihanesi
Muzaffer Eraydın
Demiryolu caddesi: Aydın

Aydınlılara müjde

koçarlı menba suyu satışına başlandı

Koçarlı ihtiyar meclisi, Koçarlının % 6 mikyası ma dereceli menba suyunu Aydın'da da satılığa çıkarmıştır.

Su, ağzı mühürlü damacanalara satılmaktadır. Araba ile evlere ve mağazalara gönderilen 25 kiloluk bir damacananın fiyatı 20, yerinden alınırsa 15 kuruştur.

Su her gün taze olarak getirilmektedir. Temiz su ve muntazam işten emin olabilirsiniz. Abone olmakta acele ediniz.

Deposu : Aydın'da Hava kurumu ittisalinde Avukat Bay Neşet Akkorun yazıhanesi altında. (167)

Aydın vilâyet daimî encümeninden:

Aydın - Muğ'a yolunun 55+900 — 57 + 100 kilometreleri arasında 3683 lira 75 kuruş keşif bedelli adı kaldırım inşaatı açık eksiltme usulile eksiltmeye konmuştur.

Eksiltme 21/9/939 perşembe günü saat 16 da vilâyet daimî encümeni salonunda yapılacaktır.

Bu işe ait keşif şartname ve sair evrak Aydın nafia müdürlüğünde görülebilir.

Muvakkat teminat mikdarı 276.28 liradır.

İsteklilerin muvakkat teminatları, Aydın vilâyetinden bu iş için alacakları ehliyet vesikaları ve ticaret odası vesika-

Aydın vilâyet daimî encümeninden

Aydın vilâyetinde Nazilli Denizli hududu yolunda 19×800-45×300 kilometreleri arasında muhtelif noktalarda 3120 lira keşif bedelli kaldırım inşaatı açık eksiltme usulile eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 21/9/939 perşembe günü saat 16 da vilâyet daimî encümeninde yapılacaktır.

Muvakkat teminat miktarı 234 liradır.

İsteklilerin aydın vilâyetinden bu iş için alacakları ehliyet vesikaları muvakkat teminatları ve ticaret odası vesikaları yukarıda yazılı gün ve saatta vilâyet daimî encümeni salonunda hazır bulunmaları ilân olunur

212 2 8 14 19

larile yukarıda yazılı gün ve saatta Aydın vilâyet encümeninde hazır bulunmaları ilân olunur.

2 8 14 19 (211)

İlân

Vilâyet daimî encümeninden:

Karapınar — Koçarlı yolunun 5+100 — 8+530 kilometreleri arasında 2026 lira 40 kuruş keşif bedelli kaldırım inşaatı açık eksiltmeye konulmuştur.

Eksiltme 28/9/939 perşembe günü saat 16 da vilâyet daimî encümeni salonunda yapılacaktır.

Bu işe ait metraj keşif cetveli şartnameler Aydın nafia müdürlüğünde görülebilir.

Muvakkat teminat miktarı 151

lira 98 kuruştur.

İsteklilerin teminat mektupları, Aydın vilâyetinden bu iş için alacakları ehliyet vesikaları ve ticaret odası vesikaları yukarıda yazılı gün ve saatte vilâyet daimî encümeninde hazır bulunmaları ilân olunur.

10 14 19 24 (225)

Abone şeraiti

Yıllığı her yer için 6 lira.

Altı aylığı 3 liradır.

İdare yeri: Aydın'da C. H.

P. Basımevi.

gazeteye ait yazılar için

yazı işleri müdürlüğüne, ilân-

lar için idare müdürlüğüne

nüraat edilmelidir.

Doktor Operator

Nureddin Adison

Memleket hastanesi kadın hastalıkları mutahassısı

Hastalarını her gün sabah

ve öğleden sonra Park karşı-

sındaki muayenehanesinde

kabul ve tedavi eder. (227)

Zayı

Tatbik mührümü kaybettim yenisi hakkettireceğimden eskisinin hükmü olmadığını ilân ederim.

Zafer mahallesinden tabur kâtibi Ali karısı Meryem (231)

1 den 6 numaraya kadar

Hepsi ayrı ciltlerde ve Köycülük bürosundan verilen formüle göre köy defterleri sayın müşterilerimizin emirlerine matbaamızda hazırlanmıştır.

Ş O F Ö R

Ehliyet vesikaları iyi teclit edilmiş olarak tab edilmiştir

Fiyatı **25** Kuruştur.

Okul talebelerine

Basımevimizde Okul talebeleri için hüviyet kartları hazırlanmıştır

Tanesi **5** Kuruştur

Toptan alan okullara tenzilât yapılır

Vergi Bordroları

Maliye Vekâletinin son kabul ettiği formül üzerine muhtelif boyda vergi bordrolarını yalnız matbaamızda bulursunuz.

Her Nevi Baskı, Cilt işleri

Temiz işçilik, düzgün baskı, en iyi kâğıt.. Buna mukabil ucuzluk isteyenler matbaamıza baş vurmalıdır..

Köy nüfus defterleri hazırlanmıştır

200, 400 sahifelik ciltler 125-200 kuruştur

C. H. P. Basımevi